

ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ 2018Թ. ՄՊԱՍԵԼԻՔՆԵՐԻՆ ԸՆԴԱՈԱԶ

ԱՐՓԻՆԵ ՄԱՅԱԿԱՆՅԱԼ

Անկախ պետականության ծեռքերումից ի վեր Արցախի Հանրապետության առջև ծառացան կարևորագույն խնդիրներ՝ կապված պատերազմի արդյունքնում քայքայված տնտեսությունը վերականգնելու և վերականգնված տնտեսությունը զարգացնելու ուղղությամբ: Հանրապետությունը ԱՊՀ երկրների պես կրեց անցումային փուլը հաղթահարող բոլոր պետություններին բնորոշ դժվարություններ, որոնց ավելացան տրանսպորտային շրջափակումը, ինչպես նաև վառելիքի ներմուծման ծավալների խիստ կրճատումը, որի արդյունքում երկրում առաջացավ էլեկտրաէներգիայի պակասուրդ¹:

Տնտեսության զարգացման համար կարևոր էր ՀՀ և ԼՂՀ (Արցախի) միասնական բանկային համակարգի ներդրումը: Արցախի հանրապետության բանկային համակարգը համարվում է ՀՀ բանկային համակարգի մասը, և ենթարկվում է ՀՀ բանկային օրենսդրությանը: Արցախում ինքնուրույն ԿԲ-ի ստեղծման փորձ արվել էր՝ այդ պարտականությունը համաձայն ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի որոշման նախկին ԽՍՀՄ պետական բանկի Լեռնային Ղարաբաղի մարզային վարչության վրա դնելով, սակայն թերի ենթակառուցվածքների և օրենսդրական համապատասխան կարգավորումների բացակայության պատճառով այն ի վիճակի չէր լուծել բանկային համակարգի առջև ծառացած խնդիրները²:

2000 թվականից ԼՂՀ-ում ևս կատարվեցին տնտեսական բարեփոխումներ, կատարելագործվեցին բյուջետային գործընթացի մեխանիզմները, արդյունքում այդ ժամանակահատվածից սկսած միջև 2012թ. այստեղ անընդհատ տնտեսական աճ սկսեց գրանցվել՝ ապահովելով ՀՆԱ-ի անվանական տարեկան միջին աճը մոտավորապես 7%³: Սակայն ֆինանսական ճգնաժամը Արցախի Հանրապետության վրա ևս ազդեցություն ունեցավ, քանի որ չունենալով սեփական դրամական միավոր և սեփական կենտրոնական բանկ, Արցախի Հանրապետությունը չէր կարող իրականացնել անկախ դրամավարկային քաղաքականություն, նրա տարածքում գործող բանկերը համարվում են ՀՀ բանկային համակարգի մաս և ենթարկվում ՀՀ դրամավարկային քաղաքականության ազդեցությանը: Բայց և այնպես պետք է նշել, որ Արցախի Հանրապետությունում իրականացվում է ինքնուրույն հարկաբյուջետային քաղաքականություն և տնտեսությունում կիրառվում են տարբեր գործիքներ, որոնց միջոցով կարգավորվում է դրամի առաջարկը:

ԼՂՀ-ին հաջողվեց դիմակայել համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի առաջին և երկրորդ ալիքների բացասական ազդեցություններին՝ շնորհիվ մի կողմից՝ արտաքին միջազգային ֆինանսական շուկաների հետ թույլ կապերի, մյուս կողմից՝ պետական արդյունավետ քաղաքականության:

Համաշխարհային ճգնաժամը ցույց տվեց, որ ցանկացած երկրի համար իրական հատվածն է տնտեսական ամուր հիմքը, որի վրա պետք է կառուցվի կայուն տնտեսական աճի քաղաքականությունը⁴:

¹ Շ. Ասրյան, Անկախության շրջանում տնտեսական աճի և կառուցվածքային տեղաշարժի առանձնահատկությունները ԼՂՀ-ում, Գիտական տեղեկագիր (1/2017), էջ 309-310:

² Ա.Մաքսկանյան, ՀՀ ԴԱՄԱՎԱՐԿԱՅԻՆ ԶԱՂԱՔԱՎԱՐԿՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՓՈԼԵՐԻ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԼՐԱՏՈՒ 2018, էջ 483:

³ Հայիրյան Ե. Դրամավարկային կարգավորման առանձնահատկությունները ԼՂՀ տնտեսության զարգացման արդի փուլում, Եր., 2013թ., էջ 79-80:

⁴ Ա. Խ. Մարկոսյան, Մ. Գ. Մանուկյան, Առևտրային կազմակերպությունների արդյունավետության բարձրացման հիմնական ուղիները ՀՀ իրական հատվածում, Եր. 2010, էջ 5

Եթե համեմատենք հետխորհրդային հանրապետությունների տնտեսական աճը 2000-2008 թթ. կտրվածքով, ապա պետք է ասել, որ ՀՀ տնտեսական աճի միջին տեմպը 12,4 % է, և այդ ցուցանիշով ՀՀ-ն հետխորհրդային հանրապետությունների համեմատությամբ զբաղեցնում է երրորդ տեղը: ԼՂՀ -ն տնտեսական աճի միջին տեմպը նույն ժամանակում գերազանցում է 9 %-ի մակարդակը, իսկ 2009-2015 թթ.՝ 9,2 %-ը¹:

Հարկ է նշել, որ ԼՂՀ տնտեսության կայունությանը մեծապես աջակցում է նաև յուրաքանչյուր տարի ՀՀ կառավարության կողմից տվյալ տարվա պետական բյուջեի մասին օրենքում ամրագրված Արցախի հանրապետության բյուջեի դեֆիցիտը ֆինանսավորելու նպատակով տրամադրվող արտոնյալ բյուջետային վարկի տոկոսադրույթն ու մարման ժամանակահատվածը²: 2017թ արդեն Արցախի տնտեսության պատկերը բավականին խոստումնալից է, աճ է նկատվել տնտեսության գրեթե բոլոր ճյուղերում:

2017թ. հանրապետությունում, փաստացի գներով, թողարկվել է 97.5 մլրդ դրամի արդյունաբերական արտադրանք, իրացվել է 96.2 մլրդ դրամի պատրաստի արտադրանք: 2016թ. նկատմամբ արդյունաբերական արտադրանքի ֆիզիկական ծավալի ինդեքսը կազմել է 154.8 տոկոս, հանքագործական արդյունաբերությունում և բացահանքերի շահագործումում՝ 263.4 տոկոս, մշակող արդյունաբերությունում՝ 103.2 տոկոս, էլեկտրականության, գազի, գոլորշու և լավորակ օդի մատակարարման ոլորտում՝ 116.2 տոկոս և ջրամատակարարման, կոյուղու, թափոնների կառավարման և վերամշակման ոլորտում՝ 136.2 տոկոս: Արդյունաբերական արտադրանքի կառուցվածքն ըստ բաժինների հետևյալն է. հանքագործական արդյունաբերություն և բացահանքերի շահագործում՝ 53.4%, մշակող արդյունաբերություն՝ 21.3%, էլեկտրականության, գազի, գոլորշու և լավորակ օդի մատակարարում՝ 24.3% և ջրամատակարարում, կոյուղի, թափոնների կառավարում և վերամշակում՝ 1.0%:

Գյուղատնտեսության համախառն արտադրանքը 2017թ. փաստացի գներով կազմել է 76.2 մլրդ դրամ, 2016թ. համեմատությամբ, համադրելի գներով, աճել է 7.8 տոկոսով, հիմնականում պայմանավորված բուսաբուծության համախառն արտադրանքի աճով³:

Արցախի Հանրապետության նախկին պետական նախարար Արայիկ Հարությունյանը հունվարի 17-ին հրավիրելով մամուլի ասուլիս՝ ամփոփելու 2017թ. գործունեության արդյունքները և ներկայացրել ընթացիկ տարվա հիմնական ծրագրերը: Ըստ նրա՝ 2018թ. մեծ ակնկալիքների տարի է, քանի որ քանի որ զգալի աճ է կանխատեսվում բոլոր հիմնական ոլորտներում⁴: Ի դեպ, ըստ Ա. Հարությունյանի՝ հանքարդյունաբերությունում աճն արձանագրվելու է «Բեյզ մեթոլս» ընկերության արտադրողականության և արտադրանքի զգալի ծավալների ավելացման հաշվին: Բացի դրանից, ծրագրեր կան նաև ոչ մետաղական

¹ Շ.Ասրյան, Անկախության շրջանում տնտեսական աճի և կառուցվածքային տեղաշարժի առանձնահատկությունները ԼՂՀ-ում, Գիտական տեղեկագիր (1/2017), էջ 309-310

² «ՀՀ օրենքը 2018թ. պետական բյուջեի մասին», հոդ. 9, կետ 3 https://docviewer.yandex.ru/view/0/?*=QXzu6W6APhcC0kHr3uKOb4tXfP7InVyBCl6lnhLWjyb3dzZXl6Ly80RFQxdVhFUFJySjlybFVGVGZ2V3cnVOVmZ2X1BndkR3M1hTcWJEZW1YdUNDemN3S1NPNVQxSHJwSHkzdFpBZGVfLXlYQnlpMmg5V1BBdTNBWEwEwbjZThkUfKwUjFOWWljcG5PdJN5UFNiOHpQMU9haW1HbTBDUDFIUvBHMk0xWkk2d2JEBx3TIRURUtSa1IDbIRWQ2c9PT9zaWduPTQ5Zl9ONmJHR3B2S0xCSUcwNUdha3dSczBKT21vOXdtWlFfXaXBvdG15WWs9liwidGI0bGUiOiIiLmJlZGldGxhdzlwMTguZG9jliwidWlkljojMCIslInl1ljojMzY5ODYwMTMyMTUwODI2NDcwNiIsIm5vaWZyYVY1IjpmYWxzZSwidHMIQjE1MzY2OTA1NDcxMTZ9

³ Արցախի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2017թ., [HTTP://WWW.STAT-NKR.AM/HY/2010-11-24-10-40-02/816--2017-](http://www.stat-nkr.am/hy/2010-11-24-10-40-02/816--2017-)

⁴ 2018թ.-ը բեկումնային տարի կլինի Արցախի տնտեսության համար. Արայիկ Հարությունյանի մամուլի ասուլիսը, <http://gov.nkr.am/hy/official-news/item/2018/01/17/asulis17.01.2018/>

հանքարդյունաբերության ոլորտում, օրինակ՝ խոշոր նախագիծ է գործում շինարարական քարի արտադրության և արտահանման ուղղությամբ¹: Թեև տարին դեռ չի ավարտվել, այնուամենայնիվ, արդեն որոշակի պատկերացում կարելի է կազմել ձեռքբերումների վերաբերյալ:

Նախնական տվյալներով 2018 թվականի 9 ամիսների ընթացքում ԱՀ պետական բյուջե մուտքագրված հարկային եկամուտները և տուրքերը կազմել են 39935.4 մլն դրամ՝ պլանավորված 36900.0 մլն դրամ ցուցանիշը գերազանցելով 8.2 տոկոսով կամ 3035.4 մլն դրամով, իսկ նախորդ տարվա նույն ցուցանիշը՝ 52.3 տոկոսով կամ 13719.0 մլն դրամով: Ի դեպ, ավել հավաքագրված գումարից 10314.0 մլն դրամը պայմանավորված է «Բեյզ Մեթըլս» ՓԲԸ-ի կողմից վճարված հարկային եկամուտների աճով²:

Գյուղնախարարության կողմից մշակվել և գործարկվել է «Արցախի Հանրապետության բուսաբուծության համալիր զարգացման ծրագիրը», որի նպատակը մեծ պահանջարկ վայելող, ինչպես նաև հանրապետությունում պակասուրդային մի շարք բույսերի մշակման խթանումը: Ծրագրի էությունը կայանում է նրանում, որ կոնկրետ մշակաբույսերի համար հողօգտագործողը ստանում է միանվագ գումար՝ 1 հա-ի կտրվածքով: Ի դեպ, 2018թ. ծրագրի շրջանակում աջակցության ենթակա պոմիդորի, բադրիջանի, պղպեղի, սոխի և սիստորի ցանկը համալրվել է ևս 4 տեսակի բանջարեղենով՝ վարունգ, կաղամբ, գազար, բազուկ: Ինչպես նաև առաջին անգամ աջակցություն է տրամադրվել նաև կարտոֆիլի մշակության համար՝ 150 հազար դրամ՝ յուրաքանչյուր 1 հա-ի մշակության դիմաց³:

Ի դեպ, Կարմիր շուկայում գործում է ձեթի արտադրության գործարան, և արևածաղկի բերքի իրացման հետ կապված խնդիրներ չեն առաջանում, քանի որ հողօգտագործողները այն հանձնում են ձեթի գործարանին⁴:

Պետք է նշել, որ «Թուֆենկյան» բարեգործական հիմնադրամի միջոցներով Զաշաթաղի շրջանի Վան համայնքում այս տարվա գարնանը հիմնվել է 5 հա արքայանարնջի այգի, որտեղ տնկվել է շուրջ 2500 ծառ: Ի դեպ, 2011թվականից Հադրուբի և Զաշաթաղի շրջաններում հիմնադրված նույն այգիներից այս տարի ստացված բերքն իրացնելով Արցախի և Հայաստանի նույն հյուր արտադրող գործարաններում, հասույթը տրամադրվելու է բարեգործական նպատակներով՝ ոչ միայն վերաբնակիչներին տնով ապահովելու, այլև աշխատատեղով ապահովելու համար⁵:

Նմանատիպ ծրագիր է իրականացնում նաև «ԱրցախՄեդր» ընկերությունը, որը, հանդիսանալով Արցախի մեղվաբուծների ասոցիացիայի անդամ, գյուղատնտեսության նախարարության հետ համատեղ մշակել է ծրագիր, համաձայն որի պայմանագրեր կկնքվեն պահեստագործային սպաների հետ, ովքեր կցանկանան զբաղվել մեղվաբուծությամբ, նրանց կտրամադրվեն անհրաժեշտ պարագաներ ու

¹ 2018թ.-ը բեկումնային տարի կլինի Արցախի տնտեսության համար. Արայիկ Հարությունյանի մամուլի ասուլիսը, <http://gov.nkr.am/hy/official-news/item/2018/01/17/asulis17.01.2018/>

² 2018 թվականի ինը ամիսների հարկային եկամուտների և տուրքերի ամփոփ ցուցանիշներ http://minfin-nkr.am/?section=news_archive/view&news_id=293&p=1

³ Ընթացիկ տարում բուսաբուծության համալիր զարգացման ծրագրից օգտվել է 187 հողօգտագործող <https://artsakhpress.am/arm/news/91868/yntacik-tarum-busabutsutyan-hamalir-zargacman-tsragic---ogtvel-e---187---hoxogtagortsox.html>

⁴ Գարնանացան մշակաբույսերի բերքահավաքի արդյունքները գոհացուցիչ են ոլորտի պատասխանատու, <https://artsakhpress.am/arm/news/92818/garnanacan-mshakabyseri---bergahavaqi---ardyunqneri---gohacucich---en---olorti---pataskhanatu.html>

⁵ Զաշաթաղի շրջանի Վան համայնքում հիմնվել է արքայանարնջի այգի. տնօրեն, <https://artsakhpress.am/arm/news/93907/qashataxi---shrjani-van-hamaynqum---himnvel-e---argavanarnij---aygi-tnoren.html>

մեղվարձանանքներ: Հաջողության հասնելու դեպքում կազմակերպությունն ինքը կզնի արտադրված մեղրը, այդպիսով ապահովելով պահեստագործային սպաների զբաղվածությունը և ինչ-որ չափով նպաստելով այդ ընտանիքների ֆինանսական ապահովվածությանը¹:

ԱՀ կառավարության կողմից ընդունվել են գյուղատնտեսության ոլորտի համար կարևոր մի շարք որոշումներ, որոնցից են «Կաթիլային ոռոգման համակարգերի տեղադրման նոր առանձնահատկությունների և անհրաժեշտ նախապայմանների վերաբերյալ» և «Անասնաբուծությանը ներկայացվող պարտադիր պահանջները հաստատելու մասին» որոշումները²:

Հատկանշական է, որ Արցախում «Haterk Food» ընկերության կողմից արտադրվել է Էկոլոգիապես մաքուր, բնական սննդի առաջին խմբաբանակը: Նոր սննդի մեջ առկա են մեղր, ծիրանի չիր, դդմի սերմեր, ընկույզ, պղուկ, արևածաղկի սերմեր և նուշ: Սնունդն առաջին անգամ ցուցադրվել է հուլիսի 15-ին Հաթերքում կազմակերպված «Ժենգյալով հաց»-ի փառատոնին, որի ժամանակ էլ եղել է հյուրասիրություն և վաճառք: Ի դեպ տվյալ Էկոպրոդուկտն արդեն սկսել է ճանաչում ստանալ տարբեր երկրներում, ինչի արդյունքում սպասվում է սպառման աշխարհագրության ընդլայնում³:

Ինչ վերաբերում է Էներգետիկայի բնագավառին, հարկ է նշել, որ Էներգահամակարգը գրեթե ամբողջովին բավարարում է Էլեկտրաէներգիայի ներքին շուկայի պահանջարկը և արդեն իսկ կա արտահանման որոշակի ներուժ: Նախատեսվում է շարունակել փոքր հիդրոէլեկտրակայանների կառուցման ծրագիրը՝ մինչև 2020թ. թողարկվող Էլեկտրաէներգիայի ծավալը հասցնելով տարեկան 550 մլն.կվտ.ժ-ի, իսկ մինչև 2023թ.՝ 750մլն կվտ.ժ-ի⁴:

Ներկայումս Արցախում շահագործվում են 16 հիդրոէլեկտրակայաններ, այդ թվում Սարսանգի ՀԷԿ-ը 50ՄՎտ հզորությամբ և 15 այլ ՀԷԿ-եր 52ՄՎտ գումարային հզորությամբ: Միայն 2017 թվականին շահագործման է հանձնվել երկու ՀԷԿ: Միայն «Ջերմաջուր» ՀԷԿ-ի հզորությունը կազմում է ավելի քան 10 ՄՎտ: Աշխատանքներ են տարվում ևս 9 ՀԷԿ-եր կառուցելու համար⁵:

2018թ. նախատեսվում է Արցախում ֆոտովոլտայիկ վահանակների (արևային Էներգետիկա) հետագա ծավալումն ու զարգացումը: Առտնին և համայնքային նշանակության արևային վահանակներ կան Շուշիի և Ասկերանի շրջաններում: Հատկապես կարևորվել է արևային Էներգիայի սպառողների հոսանքահաշվիչ համակարգերի առանձնացումը մայր ցանցից և հաշվարկային հստակ մեխանիզմի կիրառումը: Իշխանությունները նախատեսում են արդեն այս աշնանն օրենսդրական նորամուծություններ իրականացնել, որոնք Հայաստանի Հանրապետության օրինակով թույլ կտան ինքնավար արևային կայաններ ունեցող մենատնտես քաղաքացիներին Էլեկտրաէներգիայի ավելցուկը վաճառել «Արցախէներգո» ՓԲԸ-ին⁶:

¹ «ԱրցախՄեղր» ընկերությունը «Made in Artsakh» խանութում կներկայանա նոր տաղավարով, <https://artsakhpress.am/arm/news/90416/>

² Կաթիլային ոռոգման համակարգերի տեղադրման համար սահմանվել են կարևոր նախապայմաններ, <https://artsakhpress.am/arm/news/91400/katlayin-orogman-hamakarger-texadman-hamar-sahmanvel-en-karevor-nakhapaymanner.html>,

³ Հաթերքում արտադրվում է «Haterk Food» անվամբ բնական սնունդ, <https://artsakhpress.am/arm/news/91005/haterqum---artadrvm---e-haterk-food---anvamb---bnakan---snund.html>

⁴ Հաշվետվություն Արցախի Հանրապետության 2017թ. պետական բյուջեի կատարման մասին, էջ28-29

⁵ Ա. Մաքսակալյան, ԵԱՏՄ հնարավոր դերը Արցախի տնտեսական զարգացման գործում, «Արցախի Հանրապետության միջազգային ճանաչման հիմնախնդիրներն ու հեռանկարները» 2-րդ միջազգային երիտասարդական գիտաժողովի նյութերի ժողովածու, Եր. 2017թ.էջ 215

⁶ Պետնախարարը բնարկել է Արցախում արեւային Էներգետիկայի հետագա զարգացումը, <https://news.am/arm/news/463654.html>

Ինչ վերաբերում է զբոսաշրջությանը, ապա պետք է նշել, որ Արցախի այցելած զբոսաշրջիկների թիվը 2017թ. առաջին կիսամյակի համեմատ այս տարվա նույն ժամանակահատվածում աճել է 41%-ով: Օտարերկրյա զբոսաշրջիկների թիվն աճել է գրեթե 102 տոկոսով: Եթե 2017 թվականի առաջին հինգ ամիսներին Արցախ էր եկել 4 հազար 362, ապա այս տարվա նույն ժամանակահատվածում Արցախն իրենց այցելությունների ցանկում ներառել են 8 հազար 654 օտարերկրյա զբոսաշրջիկներ: Ի դեպ, Արցախ այցելող զբոսաշրջիկների աշխարհագրությունը ևս ընդլայնվել է: 2018թ. դրությամբ գործում է 10 զբոսաշրջային կազմակերպություն: Այս տարի 4 հյուրանոցային օբյեկտ է ավելացել՝ համալրելով 50-ից ավելի հյուրանոցների ցանկը:

Արցախի մշակույթի, երիտասարդության հարցերի և զբոսաշրջության նախարարությունը տարեսկզբից նախանշել է զբոսաշրջային 5 ուղղություն՝

1. արդեն գործող պատմամշակութային ուղղություն,
 2. արկածային տուրիզ, որը ենթադրում է հեծանվային արշավների, քայլարշավների համար երթուղիներ, Zipline, օդային թռիչքներ
 3. գաստրոտուրիզմն է, որի հիմքը արցախյան խոհանոցը, ինչպես նաև տնական պայմաններում պատրաստվող օղու թորման գործընթացին մասնակցությունը և համոտեք
 4. ագրոտուրիզմ, որի խթանման շրջանակներում նախատեսվում է նաև ներգրավել այն անձանց, ովքեր պատրաստակամ են հյուրատնային բիզնես հիմնել
 5. իրադարձային տուրիզմ, կապված այն հանգամանքի հետ, որ Արցախը հարուստ է իրադարձություններով և միջոցառումներով, որոնք պետք է որպես զբոսաշրջային պրոդուկտ ճիշտ ներկայացվի՝ ապահովելու ցանկալի արդյունք¹:
- Թեև 2018թ. դեռ չի մոտեցել ավարտին, այդուհանդերձ կարելի է նշել, որ տարեսկզբի կանխատեսումները կարծես թե արդարացնում են սպասելիքները: Իհարկե, տնտեսության զարգացման համար կարևոր է ջանք չխնայել և ապահովել տնտեսության բոլոր ճյուղերի շարունակական փոխկապակցված և կայուն զարգացումը, նպատակ ունենալով տնտեսական աճի ապահովմամբ հասնել բնակչության կենսամակարդակի բարձրացման և հանրապետությունում առկա գործազրկության մակարդակը կրճատելուն:

Արփինե Մնացականյան **ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ 2018Թ ՄՊԱՍԵԼԻՔՆԵՐԻՆ ԸՆԴԱՈՈՋ**

Բանալի բառեր. *Արցախ, տնտեսություն, զարգացում, ճյուղեր, գյուղատնտեսություն, արդյունաբերություն, զբոսաշրջություն*

Արցախի Հանրապետության նախկին պետական նախարար Արայիկ Հարությունյանը ամփոփելով 2017թ. գործունեության արդյունքները՝ նշեց, որ 2018թ. մեծ ակնկալիքների տարի է, քանի որ քանի որ զգալի աճ է կանխատեսվում բոլոր հիմնական ոլորտներում: Թեև տարին դեռ չի ավարտվել, կարող ենք փաստել, որ բավական լավ արդյունքներ են գրանցվել, ինչի հիմք է տալիս ենթադրելու, որ սպասելիքները կարդարացվեն:

¹ Մարկետինգային նոր քաղաքականություն, շուկաների թիրախավորում. Արցախի զբոսաշրջությունը զգալի աճ է ապահովել, <https://armenpress.am/arm/news/941851.html>

Arpine Mnatsakanyan
THE ECONOMY OF THE REPUBLIC OF ARTSAKH – HEADING TO THE
EXPECTATIONS OF THE YEAR 2018

Key words: *Artsakh, economy, development, sectors of economy, agriculture, industry, tourism*

The Former state Minister of the Republic of Artsakh Araik Harutyunyan, summing up the results of 2017, noted that 2018 is a year of high expectations, because a significant growth for all major sectors of the economy is projected. Although the year is not over yet, we can say that there are quite good results, which suggests that the expectations will be met.

Арпине Мнацаканян
ЭКОНОМИКА РЕСПУБЛИКИ АРЦАХ В 2018 ГОДУ –
НАВСТРЕЧУ ОЖИДАНИЯМ

Ключевые слова: *Арцах, экономика, развитие, отрасли, сельское хозяйство, промышленность, туризм*

Бывший государственный министр Республики Арцах Араик Арутюнян, подводя итоги деятельности в 2017-ом году, отметил, что 2018-ый год – год больших ожиданий, ибо прогнозируется значительный рост для всех основных отраслей экономики. Хотя год еще не закончился, можно констатировать, что зарегистрированы достаточно хорошие результаты. Это дает основания предположить, что ожидания будут оправданы.